

**Briselē, 2016. gada 27. maijā
(OR. en)**

9526/16

**RECH 208
TELECOM 100**

DARBA REZULTĀTI

Sūtītājs: Padomes Ģenerālsēkretariāts

Saņēmējs: delegācijas

Iepriekšējais dok. Nr.: 8791/16 RECH 133 TELECOM 74

Temats: Pāreja uz atvērtās zinātnes sistēmu

- Padomes secinājumi (pieņemti 2016. gada 27. maijā)

Pielikumā pievienoti Padomes secinājumi par pāreju uz atvērtās zinātnes sistēmu, kas pieņemti Padomes 3470. sanāksmē 2016. gada 27. maijā.

PADOMES SECINĀJUMI PAR PĀREJU UZ ATVĒRTĀS ZINĀTNES SISTĒMU

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ATGĀDINOT

- Komisijas 2012. gada 17. jūlija Ieteikumu par piekļuvi zinātniskajai informācijai un tās saglabāšanu ¹ un 2012. gada 17. jūlija paziņojumu "Virzība uz labāku piekļuvi zinātniskai informācijai: arvien lielāki ieguvumi no publiskajiem ieguldījumiem pētniecībā" ²;
- programmā "Apvārsnis 2020" ³ ietvertos vispārējos principus, saskaņā ar kuriem ES līmenī publiskiem līdzekļiem finansētā pētniecībā tiek nodrošināta atvērta piekļuve zinātniskām publikācijām un tiek veicināta atvērta piekļuve pētniecības datiem;
- Komisijas 2015. gada februāra ziņojumu "Sabiedriskās apspriešanas rezultātu validācija attiecībā uz *Science 2.0* – zinātne pārejas posmā" ⁴;
- Komisijas 2015. gada 6. maija paziņojumu "Digitālā vienotā tirgus stratēģija Eiropai" ⁵, kurā atzīts, cik svarīga ir zinātne un pētniecība, lai veicinātu inovāciju, jo īpaši ar tās mērķi – uzlabot pamatnosacījumus uz datiem balstītai zinātnei;

---

¹ Dok. 12846/12.

² Dok. 12847/12.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1291/2013 (2013. gada 11. decembris), ar ko izveido Pētniecības un inovācijas pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" (2014.–2020. gads).

⁴ Ziņojums ir pieejams šādā adresē: http://ec.europa.eu/research/consultations/science-2.0/science_2_0_final_report.pdf#view=fit&pagemode=none

⁵ Dok. 8672/15.

- savus 2015. gada 29. maija secinājumus par Eiropas pētniecības telpas ceļvedi 2015.–2020. gadam ⁶, ar ko tika pieņemts Eiropas pētniecības telpas ceļvedis un kur uzsvērts, cik nozīmīgi ir sākt ceļvedī identificēto galveno rīcības prioritāšu īstenošanu līdz 2016. gada vidum, tostarp attiecībā uz 5. prioritāti "Optimāla zināšanu aprīte";
- savus 2015. gada 29. maija secinājumus par atvērtu, intensīvas datplūsmas un tīklā saslēgtu pētniecību kā ātrākas un plašākas inovācijas virzītājspēku ⁷, kuros pausts politisks atbalsts pareizu pamatnosacījumu nodrošināšanai tādai pētniecībai un inovācijai, kas orientēta uz lielajiem datiem, un visas Eiropas datu vērtības ķēdes stiprināšanai.

Atvērtā zinātne

1. ATZĪST, ka datu apjoma ārkārtīgi straujais pieaugums, arvien jaudīgāku digitālo tehnoloģiju pieejamība, zinātnes aprindu globalizācija, kā arī augošās prasības no sabiedrības puses risināt mūslaiku sabiedrības problēmas ir pamats tam, ka norisinās zinātnes un pētniecības transformācija un iestājas lielāka atvērtība, ko dēvē par "atvērto zinātne" un kas ietekmē pētniecības veikšanas un zinātnes organizēšanas praksi.
2. ATZĪST, ka atvērtajai zinātnei ir potenciāls uzlabot zinātnes kvalitāti un palielināt tās ietekmi un ieguvumus, kā arī paātrināt zināšanu attīstību, padarot to uzticamāku, efektīvāku un precīzāku, labāk saprotamu sabiedrībai un reaģētspējīgāku uz sabiedrības problēmām, un tā var rosināt izaugsmi un inovāciju, pateicoties zinātnisko rezultātu atkalizmantošanai visu iesaistīto pušu starpā visos sabiedrības līmeņos, un galu galā sniegt ieguldījumu Eiropas izaugsmē un konkurētspējā.

---

⁶ Dok. 8975/15.

⁷ Dok. 9360/15.

3. UZSVĒR, ka atvērtā zinātne cita starpā ietver atvērtu piekļuvi zinātniskām publikācijām un pētniecības datu optimālu atkalizmantošanu, amatierzinātņi un pētniecības integritāti; ATZĪMĒ, ka atvērtā pieeja zinātniskām publikācijām un pētniecības datu optimāla atkalizmantošana atvērtās zinātnes attīstībai ir ārkārtīgi svarīgi; ŅEM VĒRĀ ERAC atzinumu par atklātiem pētniecības datiem ⁸ un Amsterdamas aicinājumu rīkoties, kas tika izdots saistībā ar Nīderlandes prezidentūras konferenci par atvērtu zinātņi ⁹, un dažādas iniciatīvas, ko īsteno dalībvalstis, Komisija un ieinteresētās personas ¹⁰; AICINA ERAC Pastāvīgo darba grupu atvērtās zinātnes un inovācijas jautājumos izvērtēt Amsterdamas aicinājumā rīkoties ierosinātos pasākumus attiecībā uz to īstenojamību, efektivitāti un prioritāšu piešķiršanu, un par to ziņot; UZSVĒR, ka visiem iesaistītajiem partneriem – Komisijai, dalībvalstīm, pilsoniskajai sabiedrībai un ieinteresētajām personām – ir jārīkojas saskaņoti ¹¹.

Atvērtās zinātnes politikas platforma un Eiropas Atvērtās zinātnes programma

4. ŅEM VĒRĀ, ka Komisija ir izveidojusi Atvērtās zinātnes politikas platformu ¹², kuras mērķis ir atbalstīt Eiropas atvērtās zinātnes politikas turpmāku attīstību un veicināt to, lai ieinteresētās personas pārņemtu labāko praksi, tostarp tādus aspektus kā atalgošanas un izvērtēšanas sistēmu pielāgošana, alternatīvi modeļi atvērtās piekļuves izdevējdarbībai un pētniecības datu pārvaldība (tostarp arhivēšana), alometrija, pamatprincipi pētniecības datu optimālai atkalizmantošanai, standartu izstrāde un izmantošana un citus atvērtās zinātnes aspektus, piemēram, pētniecības integritātes veicināšana un amatierzinātnes attīstīšana; AICINA Komisiju regulāri, vismaz divreiz gadā, informēt dalībvalstis un ieinteresētās personas par Atvērtās zinātnes politikas platformas aktuālajām norisēm un iznākumiem.

---

⁸ Dok. ERAC 1202/16.

⁹ Nīderlandes prezidentūras konference par atvērtu zinātņi – no vīzijas līdz rīcībai, Amsterdamā, 2016. gada 4. un 5. aprīlis.

¹⁰ Piemēram, atvērtās zinātnes programmu un politikas izstrāde valstu līmenī.

¹¹ Ieinteresēto personu loks ietver pētniekus (augstskolas, pētniecības un tehnoloģiju organizācijas, uzņēmumi), finansētājorganizācijas, izdevniecības un apkalpojošās organizācijas.

¹² <http://ec.europa.eu/research/openscience/index.cfm?pg=open-science-policy-platform>

5. AICINA Komisiju sadarbībā ar Atvērtās zinātnes politikas platformu un ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm un ieinteresētajām personām, un ņemot vērā jau esošās iniciatīvas, turpināt attīstīt Eiropas Atvērtās zinātnes programmu, lai vēl vairāk palielinātu zinātnes ietekmi plašākā sabiedrībā, stimulēt visu no atvērtās zinātnes darbībām gūstamo potenciālo zināšanu efektīvu mobilizāciju un pievērsties prasībām attiecībā uz apmācību IKT un datu prasmju jomā, jo īpaši profesionālas datu pārvaldības prasmju jomā, kas palīdz sekmēt iedzīvotāju piekļuvi pētniecības rezultātiem.

Šķēršļu likvidēšana un stimulu veicināšana

6. IR VIENISPĀRĀTIS, ka publiskiem līdzekļiem finansētas pētniecības rezultāti būtu jādara pieejami veidā, kas ir pēc iespējas atvērts, un ATZĪST, ka būtu pēc iespējas lielā mērā un pēc iespējas atbilstīgi jālikvidē nevajadzīgi juridiski, organizatoriski un finansiāli šķēršļi publiskiem līdzekļiem finansētas pētniecības rezultātu pieejamībai, lai panāktu optimālu zināšanu kopīgošanu, vajadzības gadījumā ņemot vērā nepieciešamību pēc rezultātu izmantošanas; MUDINA Komisiju un dalībvalstis vēl vairāk sadarboties ar trešām valstīm, lai paātrinātu pārejas procesu uz atvērto zinātni un nodrošinātu abpusējus ieguvumus saistībā ar atvērtu piekļuvi zinātniskām publikācijām un pētniecības datu optimālu atkalizmantošanu vispasaules kontekstā.

7. UZSKATA, ka zinātniskās kvalitātes novērtējumam būtu jābalstās pašā darbā un ka tas būtu jāpaplašina, lai ietvertu novērtējumu par to, kāda ietekme zinātnei ir uz plašāku sabiedrību; savukārt šobrīd galvenais uzsvars ir uz rādītājiem, kas balstās uz žurnālu ietekmi un publikāciju citējumu skaitu. MUDINA Komisiju, dalībvalstis un ieinteresētās personas koordinēti turpināt izstrādāt un īstenot iniciatīvas labākai kvalitātes nodrošināšanai savās pārskata un izvērtēšanas sistēmās. UZSVER, ka ir jānodrošina stimulēšanas mehānismi, lai atalgotu pētniekus (un pētniecības ieinteresētās personas) par savas pētniecības rezultātu kopīgošanu nolūkā tos izmantot atkal; AICINA Komisiju, Atvērtās zinātnes politikas platformu, dalībvalstis un ieinteresētās personas apsvērt iespējamus mehānismus pārmaiņu ieviešanai zinātnes praksē – tostarp apmācības pasākumus un izpratnes veicināšanu. MUDINA Komisiju ar Atvērtās zinātnes politikas platformas starpniecību sadarboties jo īpaši attiecībā uz stimuliem starptautiski akceptētai datu citēšanas sistēmai, liekot lietā iniciatīvas un zinātību, kas jau eksistē.
8. ATZINĪGI VĒRTĒ Komisijas 2015. gada 9. decembra paziņojumu "Ceļā uz modernu un eiropeiskāku autortiesību regulējumu"¹³ un AR CERĪBĀM RAUGĀS uz Komisijas leģislatīvo aktu priekšlikumiem, kas tajā ir izziņoti; UZSVER, ka ir svarīgi vairo ES konkurētspēju un tehnoloģisko un zinātnisko līderību, kas varētu ietvert to, ka sabiedriskas nozīmes pētniecības organizācijām tiek dota iespēja zinātniskās pētniecības nolūkā veikt tāda satura tekstizraci un datizraci, kuram tām jau ir likumīga pieeja. UZSVER, ka ir jāturpina sniegt atbalstu no Komisijas un dalībvalstu puses, lai dotu iespēju visām struktūrām un organizācijām, tostarp arī iedzīvotājiem, zinātniekiem un uzņēmumiem un MVU, veikt izraci publiskiem līdzekļiem finansētas pētniecības rezultātos, kuriem tiem jau ir likumīga pieeja.
9. UZSKATA, ka zinātniskā darba rezultātu optimāla pieejamība un to atkalizmantošana var tikt uzlabota, ja pētnieki vai to darba devēji saglabātu autortiesības uz saviem zinātniskajiem darbiem; AICINA Komisiju un dalībvalstis izskatīt juridiskās iespējas pasākumiem šajā sakarā un veicināt licencēšanas modeļu, piemēram, *Creative Commons*, izmantošanu saistībā ar zinātniskām publikācijām un pētniecības datu kopumiem.

---

¹³ Dok. 15264/15.

Atvērta piekļuve zinātniskām publikācijām

10. ATZINĪGI vērtē atvērta piekļuvi zinātniskām publikācijām¹⁴ kā noklusējuma metodi publiskiem līdzekļiem finansētas pētniecības rezultātu publicēšanai; ATZĪST, ka pilnīga pāreja uz atvērto piekļuvi būtu jābalsta tādos kopējos principos kā pārredzamība, pētniecības integritāte, ilgtspējība, godīga cenu noteikšana un ekonomiska dzīvotspēja; un AICINA dalībvalstis, Komisiju un ieinteresētās personas likvidēt finansiālus un juridiskus šķēršļus un veikt nepieciešamos pasākumus sekmīgai īstenošanai visās zinātnes jomās, tostarp konkrētus pasākumus tajās disciplīnās, kurās šķēršļi kavē tās progresu.
11. AICINA Komisiju izstrādāt un veicināt pasākumus optimālai noteikumu izpildei attiecībā uz atvērta piekļuvi zinātniskām publikācijām saskaņā ar programmu "Apvārsnis 2020", to darot kopā ar ieinteresētajām personām un dalībvalstīm; MUDINA dalībvalstis sadarboties ar ieinteresētajām personām valstu līmenī, darot to pašu attiecībā uz publiskiem līdzekļiem finansētu pētniecību.

---

¹⁴ Šo secinājumu kontekstā jāsaprot, ka "atvērta piekļuve zinātniskām publikācijām" nozīmē brīvu to pieejamību publiskajā internetā, kas ļauj ikvienam lietotājam lasīt, lejuplādēt, kopēt, izplatīt, drukāt, meklēt vai veidot saites uz šādu rakstu pilnteksta versiju, veikt pārmeklēšanu rādītāja izveides nolūkos, kā datus pārcelt tos programmatūrā vai izmantot tos jebkādiem citiem likumīgiem mērķiem bez finansiāliem, juridiskiem vai tehniskiem šķēršļiem. Vienīgajam reproducēšanas un izplatīšanas ierobežojumam un vienīgajam autortiesību uzdevumam šajā jomā vajadzētu būt – nodrošināt autoru kontroli pār viņu darba integritāti un tiesības uz pienācīgu atzīšanu un citētām atsaucēm (galvenais avots: Budapeštas Atvērtās piekļuves iniciatīva (*Budapest Open Access Initiative*), 2002, pieejams: <http://www.budapestopenaccessinitiative.org/read>).

12. PIEKRĪT vēl vairāk sekmēt to, ka tiek vispārēji integrēta atvērta piekļuve zinātniskām publikācijām, turpinot atbalstīt pāreju uz tūlītēju atvērto piekļuvi pēc noklusējuma līdz 2020. gadam, izmantojot dažādus iespējamus modeļus un izmaksu ziņā efektīvākā veidā, bez aizlieguma periodiem vai ar pēc iespējas īsākiem aizlieguma periodiem un bez finansiāliem un juridiskiem šķēršļiem, ņemot vērā daudzveidību, kas valda pētniecības sistēmās un disciplīnās, un ka atvērta piekļuve zinātniskām publikācijām būtu panākama, pilnībā ievērojot principu, ka nevienam pētniekam nedrīkstētu liegt publicēties; AICINA Komisiju, dalībvalstis un attiecīgās ieinteresētās personas, tostarp pētniecības finansēšanas organizācijas, paātrināt šo pāreju; un UZSVER, cik svarīga ir skaidrība nolīgumos par zinātnisko izdevējdarbību.
13. AICINA visus partnerus iesaistītīes saskaņotos centienos šo mērķi sasniegt, nosakot starpposma mērķus ¹⁵ 2018. gadam; AICINA Komisiju un dalībvalstis šajā periodā regulāri veikt ciešu pārraudzību, izmantojot valstu kontaktpunktus ¹⁶, un pēc iespējas savietot to ar EPT progresa pārraudzību; LŪDZ Komisiju palīdzēt dalībvalstīm un ieinteresētajām personām zinātības izveidē un atvieglināt informācijas apmaiņu, piemēram, ar šādas ievirzes ES finansētu projektu palīdzību.

Pētniecības datu optimāla atkalizmantošana

14. UZSVER, ka pētniecības datus, ko iegūst publiskiem līdzekļiem finansētas pētniecības projektos, varētu uzskatīt par sabiedrisku labumu, un MUDINA dalībvalstis, Komisiju un ieinteresētās personas par izejas punktu noteikt pētniecības datu optimālu atkalizmantošanu, reizē atzīstot vajadzības, ko rada dažādi piekļuves režīmi saistībā ar intelektuālā īpašuma tiesībām, personas datu aizsardzību un konfidencialitāti, drošības apsvērumiem, kā arī globālu ekonomisku konkurētspēju un citām leģitīmām interesēm. Tāpēc pētniecības datu optimālas atkalizmantošanas pamatā vajadzētu būt principam "tik atvērti, cik iespējams, tik slēgti, cik vajadzīgs".

---

¹⁵ Mērķis aptver "zelta", "hibrīda" un "zaļo" atvērto pieeju.

¹⁶ Kā paredzēts Komisijas 2012. gada 17. jūlija Ieteikumā par piekļuvi zinātniskajai informācijai un tās saglabāšanu (dok. 12846/12).

15. ATZINĪGI VĒRTĒ Komisijas nodomu programmā "Apvārsnis 2020" radītos pētniecības datus padarīt atvērtus pēc noklusējuma ¹⁷, vienlaikus atzīstot tiesības atteikties no šādas iespējas, pamatojoties uz intelektuālā īpašuma tiesībām, personas datu aizsardzību un konfidencialitāti, drošības apsvērumiem un citām leģitīmām interesēm; AICINA Komisiju sekmēt datu pārvaldību, tostarp apmācības pasākumus un izpratnes veicināšanu, un kā pētniecības procesa neatņemamu daļu īstenot datu pārvaldības plānus, un arī turpmāk ļaut izmaksām, kas rodas saistībā ar datu pārvaldību un pētniecības datu sagatavošanu, pretendēt uz finansējumu programmā "Apvārsnis 2020"; MUDINA dalībvalstis un ieinteresētās personas attiecīgi veidot stratēģijas un ieviest datu pārvaldības plānu izmantošanu kā zinātnes standartpraksi savās valsts pētniecības programmās.
16. UZSVER, ka pētniecības datu optimālas atkalizmantošanas iespējas var īstenot tikai tad, ja dati atbilst *FAIR* principiem (atrodami, pieejami, sadarbspējīgi un atkalizmantojami) drošā un uzticamā vidē; ATGĀDINA, cik svarīga ir pētniecības datu uzglabāšana, ilgtermiņa saglabāšana un pārzināšana, ņemot vērā pētniecības grupas vai organizācijas spējas, kā arī nodrošinot, ka eksistē uz starptautiskiem standartiem balstīti metadati; MUDINA dalībvalstis, Komisiju un ieinteresētās personas ievērot *FAIR* principus pētniecības programmās un finansēšanas mehānismos.

---

¹⁷ Komisijas 2016. gada 19. aprīļa paziņojums "Eiropas mākoņdatošanas iniciatīva: konkurētspējīgas datu un zināšanu ekonomikas veidošana Eiropā".

17. ŅEM VĒRĀ Komisijas 2016. gada 19. aprīļa paziņojumu "Eiropas mākoņdatošanas iniciatīva: konkurētspējīgas datu un zināšanu ekonomikas veidošana Eiropā"¹⁸ un ATZĪST, ka Eiropa varētu gūt labumu no Eiropas Atvērtās zinātnes mākoņa¹⁹, kurš cita starpā dod iespēju pētniecības datus glabāt droši un ilgtermiņā, efektīvi analizēt un izmantot (vai atkalizmantot) lietotājdraudzīgā veidā pāri robežām un starp disciplīnām; AICINA Komisiju sadarbībā ar dalībvalstīm un ieinteresētajām personām apsvērt piemērotus pārvaldības un finansēšanas satvarus, pienācīgi ņemot vērā esošās iniciatīvas un to ilgtspējību, un to, lai visā Eiropā pastāvētu vienlīdzīgi konkurences apstākļi.

Turpmākie pasākumi

18. AICINA Komisiju, dalībvalstis un ieinteresētās personas veikt nepieciešamos pasākumus, lai padarītu atvērto zinātni par realitāti, un iestāties par to, ka ir jārikojas saskaņoti attiecīgos valstu, ES, daudzpusējos un starptautiskos forumos; AICINA Komisiju pastāvīgi informēt dalībvalstis par Atvērtās zinātnes politikas platformas darbu un tās tajā iesaistīt un koordinēt savas aktivitātes ar dalībvalstīm, un PIEKRĪT kopā ar Komisiju un platformu regulāri izvērtēt progresu, sākot ne vēlāk kā vienu gadu no šā brīža.

---

¹⁸ Dok. 8099/16.

¹⁹ Eiropas atvērtās zinātnes mākonis apvienos esošās zinātnisko datu infrastruktūras, kas pašlaik ir izkaisītas pa dažādām disciplīnām un dalībvalstīm.